C/2025/641

10.2.2025

NÕUKOGU SOOVITUS,

21. jaanuar 2025,

millega kiidetakse heaks Portugali riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava

(C/2025/641)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 121,

võttes arvesse määrust (EL) 2024/1263, eriti selle artiklit 17,

võttes arvesse komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

ÜLDISED MÄRKUSED

(1) 30. aprillil 2024 jõustus ELi reformitud majandusjuhtimise raamistik. ELi reformitud majandusjuhtimise raamistiku põhielemendid on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ([1]), muudetud määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kohta ([2]) ja muudetud nõukogu direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku kohta ([3]). Raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ja vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Samuti edendatakse sellega riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile, koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmisega.

(2) Uue majandusjuhtimise raamistiku keskne element on riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad, mille liikmesriigid esitavad nõukogule ja komisjonile. Kavadel peab olema kaks eesmärki: i) tagada, et muu hulgas kohandamisperioodi lõpuks on valitsemissektori võlg usutavalt langustrendis või püsib mõistlikul tasemel ning et valitsemissektori eelarvepuudujääk tuuakse keskpikas perspektiivis allapoole kontrollväärtust 3 % SKPst ja hoitakse allpool seda taset, ning ii) tagada, et viiakse ellu reformid ja investeeringud, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse ELi ühiseid prioriteete. Selleks tuleb igas kavas esitada keskpika perioodi kohustus seoses netokulude ([4]) kavaga, millega sisuliselt kehtestatakse eelarvepiirang kava kehtivusajaks, mis on (sõltuvalt liikmesriigi tavapärasest seadusandlikust tsüklist) neli või viis aastat. Lisaks tuleb kavas selgitada, kuidas liikmesriik tagab, et viiakse ellu reformid ja tehakse investeeringud, millega lahendada Euroopa poolaasta raames, eelkõige riigipõhistes soovitustes (sealhulgas asjakohasel juhul makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega seotud soovitustes) kindlaks tehtud peamisi probleeme, ja kuidas liikmesriik järgib liidu ühiseid prioriteete. Eelarve kohandamise perioodi pikkus on neli aastat, mida võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik kohustub ellu viima asjakohased reformid ja tegema investeeringud, mis vastavad määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele.

(3) Pärast kava esitamist hindab komisjon, kas kava vastab määruse (EL) 2024/1263 nõuetele.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Netokulu, nagu on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artiklis 2, nimelt valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(4) Komisjoni soovituse alusel võtab nõukogu vastu soovituse, milles sätestatakse asjaomase liikmesriigi netokulude kava ja asjakohasel juhul kiidetakse heaks eelarve kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevad reformi- ja investeerimiskohustused.

MÄRKUSED PORTUGALI RIIKLIKU KESKPIKA PERIOODI EELARVE- JA STRUKTUURIKAVA KOHTA

(5) Portugal esitas 11. oktoobril 2024 nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Kava esitati pärast määruse (EL) 2024/1263 artiklis 36 sätestatud tähtaja pikendamist, milles lepiti komisjoniga kokku, võttes arvesse Portugali esitatud põhjendusi.

Kava esitamisele eelnenud protsess

(6) Riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade esitamisega tipneva dialoogi raamistamiseks edastas komisjon 21. juunil 2024 kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 9 Portugalile võrdlustrajektoori ([5]). Komisjon avaldas võrdlustrajektoori 11. oktoobril 2024 ([6]). Võrdlustrajektoor on riskipõhine ja tagab, et valitsemissektori võlg on eelarve kohandamise perioodi lõpuks ja täiendavate eelarvemeetmete puudumisel pärast kohandamisperioodi usutavalt langustrendis või püsib keskpikal perioodil mõistlikul tasemel ning et valitsemissektori eelarvepuudujääk viiakse kohandamisperioodil alla 3 % SKPst ja see püsib keskpikal perioodil allpool seda kontrollväärtust. Keskpikk periood on määratletud kui kümneaastane periood pärast kohandamisperioodi lõppu. Vastavalt määruse (EL) 2024/1263 artiklitele 7 ja 8 on võrdlustrajektoor kooskõlas ka võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetme ja eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeetmega. Portugali võrdlustrajektooriga nähakse ette, et komisjoni eelduste põhjal, mis olid 2024. aasta juunis esitatud eelnevate suuniste aluseks, ja eeldades nelja-aastast kohandamisperioodi, ei tohiks netokulude kasv ületada tabelis 1 esitatud väärtusi. See vastab netokulude keskmisele kasvule 3,6 % kohandamisperioodil (2025–2028).

Tabel 1. Võrdlustrajektoor, mille komisjon esitas Portugalile 21. juunil 2024

	2025	2026	2027	2028	2025–2028 keskmine
Maksimaalne netokulude kasv (aastane, %)	4,1	3,6	3,4	3,3	3,6

Allikas: komisjoni arvutused.

(7) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 12 pidasid Portugal ja komisjon ajavahemikus 2024. aasta juulist kuni oktoobrini tehnilist dialoogi. Dialoogi keskseks teemaks oli Portugali kavandatud netokulude kava ja selle aluseks olevad eeldused (eelkõige potentsiaalse majanduskasvu prognoosid), erand edasilükkamise keelust, samuti selliste reformide ja investeeringute kavandatud elluviimine, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete õiglase rohe- ja digipöörde, sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime, energiajulgeoleku ja kaitsevõime ülesehitamise vallas.

(8) Portugali kavast nähtub, et kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 36 lõike 1 punktis c ette nähtud üleminekusätetega ei ole toimunud määruse (EL) 2024/1263 artikli 11 lõikes 3 ette nähtud konsultatsiooni asjaomaste riiklike sidusrühmadega (sealhulgas sotsiaalpartneritega).

(9) Eelarvenõukogu (Conselho das Finanças Públicas) esitas arvamuse makromajandusliku prognoosi ja mitmeaastase netokulude kava aluseks olevate makromajanduslike eelduste kohta. Eelarvenõukogu jõudis järeldusele, et majanduskasvu ja SKP deflaatori prognoosid tunduvad usutavad, kuid väljendas kahtlusi potentsiaalse majanduskasvu ja SKP lõhe prognooside suhtes, pidades silmas nende usutavust kava üldist makromajanduslikku stsenaariumi silmas pidades.

([5]) Liikmesriikidele ning majandus- ja rahanduskomiteele edastatud eelnevad suunised sisaldavad trajektoore ilma kohandamisperioodi pikendamiseta ja koos sellega (hõlmavad vastavalt 4 ja 7 aastat). See hõlmab ka peamisi algtingimusi ja aluseks olevaid eeldusi, mida kasutatakse komisjoni keskpika perioodi valitsemissektori võla prognoosimise raamistikus. Võrdlustrajektoor arvutati komisjoni 2023. aasta võla jätkusuutlikkuse analüüsis (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en) kirjeldatud metoodika kohaselt. See põhineb Euroopa Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosil ja keskpika perioodi pikendamisel kuni 2033. aastani, kusjuures pikaajaline SKP kasv ja vananemisega seotud kulud on kooskõlas komisjoni ja nõukogu 2024. aasta ühisaruandega rahvastiku vananemise kohta (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#portugal.

(10) Kava esitati riigi parlamendile 11. oktoobril 2024.

Muud seotud protsessid

(11) Portugal esitas 15. oktoobril 2024 oma 2025. aasta eelarvekava. Komisjon võttis eelarvekava kohta vastu arvamuse ([7]) 26. novembril 2024.

(12) 21. oktoobril 2024 esitas nõukogu Euroopa poolaasta raames Portugalile riigipõhised soovitused ([8]).

KAVA KOKKUVÕTE JA KOMISJONI HINNANG KAVALE

(13) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 16 hindas komisjon kava järgmiselt.

Kontekst: makromajanduslik ja eelarveolukord ning väljavaated

(14) Majandustegevus Portugalis kasvas 2023. aastal 2,5 % tingituna sisenõudlusest ja teenuste ekspordist. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks majandus peamiselt tänu era- ja avaliku sektori tarbimisele kasvama 2024. aastal 1,7 %. 2025. aastal peaks reaalne SKP kasvama 1,9 %, kuna investeeringud peaksid suurenema. 2026. aastal peaks reaalne SKP kasvama 2,1 %, mida toetavad veelgi investeeringud ning era- ja avaliku sektori tarbimine. Prognoosiperioodil (st 2024–2026) peaks Portugali potentsiaalse SKP kasv vähenema 2023. aasta 2,5 %-lt 2026. aastal 1,9 %-le, mis on tingitud väiksemast tööjõupanusest, mis peegeldab tööealise elanikkonna prognoositud vähenemist. Töötuse määr oli 2023. aastal 6,5 % ning komisjoni prognoosi kohaselt on see 2024. aastal 6,4 %, 2025. aastal 6,3 % ja 2026. aastal 6,2 %. Inflatsioon (SKP deflaator) peaks prognooside kohaselt langema 6,9 %-lt 2023. aastal 3,8 %-le 2024. aastal, 2,5 %-le 2025. aastal ja 2,2 %-le 2026. aastal.

(15) Mis puudutab eelarvesuundumusi, siis Portugali valitsemissektori eelarve ülejääk oli 2023. aastal 1,2 % SKPst. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks see jõudma 0,6 %ni SKPst 2024. aastal ja vähenema veelgi 0,4 %ni 2025. aastal, ning eeldusel, et poliitikat ei muudeta, 0,3 %ni 2026. aastal. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosis võetakse arvesse Portugali 2025. aasta eelarvekava, mille valitsus esitas riigi parlamendile oktoobris. Valitsemissektori võlg oli 2023. aasta lõpus 97,9 % SKPst. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpuks langema 95,7 %-le. Prognooside kohaselt langeb see 2025. aasta lõpuks veelgi 92,9 %-le SKPst ja 2026. aasta lõpuks 90,5 %-le SKPst. Komisjoni eelarveprognoosis ei võeta keskpika perioodi kavades esitatud poliitilisi kohustusi arvesse enne, kui nende aluseks on usaldusväärselt teatavaks tehtud ja piisavalt täpsustatud konkreetsed poliitikameetmed.

Kavas esitatud netokulude kava ja makromajanduslikud eeldused

(16) Portugali riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja sellega on ette nähtud eelarve kohandamine nelja aasta jooksul.

(17) Kava sisaldab kogu määruse (EL) 2024/1263 artiklis 13 nõutud teavet.

(18) Kavas on võetud kohustus järgida tabelis 2 esitatud netokulude kava, mis vastab aastatel 2025–2028 netokulude keskmisele kasvule 3,6 %. Kavas esitatud keskmine netokulude kasv kohandamisperioodil (2025–2028) on üldiselt kooskõlas ([9]) komisjoni poolt 21. juunil 2024 edastatud võrdlustrajektooriga. Kavas eeldatakse, et potentsiaalse SKP kasv väheneb järk-järgult 2,4 %-lt 2024. aastal 1,6 %-le 2028. aastal. Lisaks eeldatakse kavas, et SKP deflaatori kasvumäär langeb 2024. aasta 3,1 %-lt 2025. aastal 2,6 %-le ja seejärel 2028. aastal 2,0 %-le.

Tabel 2. Netokulude kava ja peamised eeldused Portugali kavas

	2024	2025	2026	2027	2028	Kava kehtivusaja (2025–2028) keskmine
Netokulude kasv (aastane, %)	11,8	5,0	5,1	1,2	3,3	3,6
Netokulude kasv (kumulatiivne, alates baasaastast 2023, %)	11,8	17,4	23,4	24,8	28,9	ei ole kohaldatav

([7]) Komisjoni arvamus Portugali eelarvekava kohta, 26.11.2024, C(2024) 9063 final.
([8]) Nõukogu 21. oktoobri 2024. aasta soovitus, mis käsitleb Portugali majandus-, eelarve-, tööhõive- ja struktuuripoliitikat.
([9]) Erinevus ei ole ümardamise tõttu nähtav.

	2024	2025	2026	2027	2028	Kava kehtivusaja (2025–2028) keskmine
Potentsiaalse SKP kasv (%)	2,4	2,1	2,0	1,7	1,6	1,8
Inflatsioon (SKP deflaatori kasv) (%)	3,1	2,6	2,0	2,0	2,0	2,2

Allikas: Portugali keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning komisjoni arvutused.

Kava netokulukohustuste mõju valitsemissektori võlale

(19) Kui kavas ette nähtud netokulude kava ja selle aluseks olevad eeldused realiseeruvad, väheneb valitsemissektori võlg kava kohaselt järk-järgult 95,9 %-lt SKPst 2024. aastal 83,2 %-le SKPst kohandamisperioodi lõpuks (2028), nagu on näidatud järgmises tabelis. Kava kohaselt peaks võla suhe pärast kohandamisperioodi keskpikas perspektiivis järk-järgult vähenema, jõudes 2038. aastaks 64,8 %ni.

Tabel 3. Valitsemissektori võla ja eelarvepositsiooni areng Portugali kavas

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valitsemissektori võlg (% SKPst)	97,9	95,9	93,3	90,4	87,2	83,2	64,8
Valitsemissektori eelarvepositsioon (% SKPst)	1,2	0,4	0,3	0,1	1,1	1,3	- 1,2

Allikas: Portugali keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

Seega püsiks kava kohaselt valitsemissektori võla ja SKP suhte langus kohandamisperioodi lõpuni (2028). See on usutav, kuna kava eelduste põhjal prognoositakse komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüsi kõigi määravate stressitestide alusel võla vähenemist kümne aasta jooksul pärast kohandamisperioodi ning stohhastilised prognoosid näitavad, et võlg väheneb piisavalt suure tõenäosusega. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis a ja artikli 16 lõikes 2 võla kohta sätestatud nõudega.

Kava netokulukohustuste mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile

(20) Kava netokulude kava ja eelduste kohaselt suureneks valitsemissektori eelarveülejääk 2025. aasta 0,3 %-lt SKPst 2028. aastal 1,3 %-le SKPst. Seega ei ületaks valitsemissektori eelarvepositsioon kava kohaselt kohandamisperioodi lõpus (2028) kontrollväärtust 3 % SKPst. Lisaks ei ületa valitsemissektori eelarvepuudujääk kümne aasta jooksul pärast kohandamisperioodi (st kuni 2038. aastani) 3 % SKPst. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis b ja artikli 16 lõikes 2 puudujäägi kohta sätestatud nõudega.

Eelarve kohandamise ajakava

(21) Eelarve kohandamise (mida mõõdetakse struktuurse esmase eelarvepositsiooni muutusena) ajakava, nagu seda kavas kirjeldatud, lükatakse võrreldes määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis c osutatud lineaarse kavaga edasi. Kava kohaselt sõltub eelarve kohandamise ajakava taaste- ja vastupidavusrahastu laenudest rahastatavate projektide mõjust kuludele. Tabelis 4 on esitatud struktuurse esmase eelarvepositsiooni areng vastavalt kavale. Struktuurse esmase eelarveülejäägi vähenemine 2025. ja 2026. aastal ning suurenemine 2027. aastal on peamiselt seletatav seda liiki kuludega (hinnanguliselt suurenevad need 2025. ja 2026. aastal vastavalt 0,2 ja 0,6 protsendipunkti SKPst).

Võtmata arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu laenudest rahastatavate projektidega seotud kulusid, jääks eelarve kohandamine kohandamisperioodil (2025–2028) üldjoontes lineaarseks. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis c osutatud edasilükkamise keeluga ja artikli 36 lõike 1 punktis e ette nähtud üleminekusättega.

Tabel 4. Struktuurse esmase eelarvepositsiooni areng Portugali kavas

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Struktuurne esmane eelarvepositsioon (% SKPst)	3,2	2,3	2,1	1,7	2,8	2,9
Struktuurse esmase eelarvepositsiooni muutus (PP)	ei ole kohaldatav	- 0,9	- 0,1	- 0,5	1,1	0,1

Allikas: Portugali keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

Kava kooskõla eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeetmega

(22) Kui kava eeldused ja kohustused realiseeruvad, jääb struktuurne puudujääk alla 1,5 % SKPst kogu kohandamisperioodi jooksul. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, järgitakse jätkuvalt määruse (EL) 2024/1263 artikli 8 lõikes 1 osutatud ühist turvavaru ning seepärast ei ole määruse (EL) 2024/1263 artikli 8 lõikes 2 osutatud struktuurse esmase eelarvepositsiooni täiendav parandamine vajalik.

Kava kooskõla võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetmega

(23) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 7, kuna valitsemissektori võla suhe SKPsse on kava kohaselt 2025. ja 2026. aastal suurem kui 90 %, peab võlasuhe vähenema keskmiselt vähemalt 1 protsendipunkt aastas, kuni see langeb alla 90 %, pärast mida peaks see vähenema keskmiselt 0,5 protsendipunkti võrra. See keskmine vähenemine on arvutatud ajavahemiku 2024–2028 kohta ja on 3,0 protsendipunkti. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetmega.

Kava makromajanduslikud eeldused

(24) Kava põhineb eeldustel, mis erinevad komisjoni poolt 21. juunil 2024 Portugalile edastatud eeldustest. Eelkõige kasutatakse kavas erinevaid eeldusi kuue muutuja puhul, milleks on kava lähtepositsioon (ehk struktuurne esmane eelarvepositsioon 2024. aastal), potentsiaalse SKP kasv, SKP deflaatori kasv, SKP reaalkasv, nominaalne kaudne intressimäär ning võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni vaheline erinevus. Lisaks on eelarve kohandamine edasi lükatud. Allpool on esitatud hinnang eelduste erinevuste kohta. Allpool on loetletud eelduste erinevused, millel on kõige suurem mõju netokulude keskmisele kasvule, ja eraldi hinnatud iga erinevust.

— Kavas eeldatakse, et potentsiaalse SKP kasv on kohandamisperioodil (kuni 2028. aastani) veidi suurem, keskmiselt 0,1 protsendipunkti. Pärast kohandamisperioodi lõppu, st alates 2028. aastast, läheneb potentsiaalse kasvu aegrida komisjoni varasematele suunistele. Selle tulemusena on keskmine netokulude kasv kavas esitatud kohandamisperioodil suurem, kui see oleks komisjoni eelduste alusel. Üldiselt tuleneb see erinevus kuni 2028. aastani Portugali ajakohastatud potentsiaalse SKP aegridadest, mis põhinevad ELi ühiselt kokkulepitud metoodikal. Seda peetakse usutavaks, sest see on seletatav Portugali keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava lühiajaliste makromajanduslike prognoosidega, mis on veidi soodsamad kui varasemates suunistes, kuid kooskõlas Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosiga, SKP reaalkasvu mõningase ülespoole korrigeerimisega aastateks 2022–2023 ja Eurostati rahvastikuprognooside ajakohastamisega. Seega leitakse, et see eeldus on nõuetekohaselt põhjendatud.

— Kavas võetakse eelduseks ajakava, mille kohaselt on eelarve kohandamine, mida mõõdetakse struktuurse esmase eelarvepositsiooni muutusena, edasi lükatud 2027. ja 2028. aastasse, võrreldes komisjoni eeldusega lineaarse kohandamise kohta. Selle tulemusena on keskmine netokulude kasv kavas esitatud kohandamisperioodil väiksem, kui see oleks komisjoni eelduste alusel. See erinevus tuleneb prognoositavast mõjust taaste- ja

vastupidavusrahastu laenudest rahastatavate projektide kuludele, mis peaks 2026. aastal suurenema 1,0 %-le SKPst, võrreldes 0,1 %-ga SKPst 2024. aastal. Eelarve kohandamise edasilükkamine on kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktiga c ja artikli 36 lõike 1 punkti e üleminekusättega. Seega leitakse, et see eeldus on nõuetekohaselt põhjendatud.

Ülejäänud erinevused ei avalda netokulude keskmisele kasvule komisjoni eeldustega võrreldes märkimisväärset mõju. Üldiselt toovad kõik eelduste erinevused koos eelarvepoliitilise manööverdamisruumiga kavas kaasa netokulude keskmise kasvu, mis on enam-vähem kooskõlas võrdlustrajektooriga. Komisjon võtab eespool esitatud hinnangut kava eeldustele arvesse tulevastel netokulude kava järgimise hindamistel.

Kava eelarvestrateegia

(25) Kava orienteeriva eelarvestrateegia kohaselt täidetakse netokuludega seotud kohustused nii kulude piiramise kui ka kaalutlusõigusel põhineva tulude suurendamise teel. Kuigi kavas on esitatud tulusid vähendavaid eelarvepoliitilisi meetmeid, nagu noorte üksikisiku tulumaksu korra kavandatud ajakohastamine, kompenseeritakse need eeldatavasti erakorraliste energiameetmete lõpetamisega 2025. aastal, nagu kütusemaksu CO_2-komponendi vabakslaskmine, ning taaste- ja vastupidavusrahastu laenudest rahastatavate projektide järkjärgulise lõpetamisega 2027. aastal. Võetavate poliitikameetmete üksikasjad tuleb kinnitada või kohandada ja kvantifitseerida aastaeelarves. Kava soovitusliku eelarvestrateegia rakendamisega on seotud riskid, mis tulenevad suurenevast kulutamissurvest avaliku sektori palkadele ja sotsiaalsiiretele. Lisaks on 2025. aasta eelarvekavas kindlaks määratud poliitikameetmed, mille abil täidetakse 2025. aasta netokulukohustus ([10]).

Kavas esitatud reformi- ja investeerimiskavatsused, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete

(26) Kavas kirjeldatakse poliitilisi kavatsusi, mis on seotud reformide ja investeeringutega, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames, eelkõige riigipõhises soovituses kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete. Kava reformid ja investeeringud põhinevad olemasoleval valitsuse strateegiadokumendil („Grandes Opções 2024–2028“). Kava hõlmab ligikaudu 60 reformi ja investeeringut, millest 27 toetatakse rahaliselt taaste- ja vastupidavusrahastust ning ühtekuuluvuspoliitika fondidest.

(27) Seoses õiglase rohe- ja digipöörde ühise prioriteediga, sealhulgas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaeesmärkidega, sisaldab kava vee strateegilise kava väljatöötamist ja rakendamist ning eriprogrammide väljatöötamist veekasutuse tõhususe edendamiseks (2024. aasta riigipõhine soovitus veekasutuse tõhususe kohta); jäätmekäitluse parandamise ja ringmajanduse edendamise meetmeid (2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused ringmajanduse kohta); investeeringuid kiiresse mobiilsesse internetivõrku väikese tihedusega piirkondade jaoks ja riiklikku digistrateegiat (2019. aasta riigipõhine soovitus digikirjaoskuse parandamise kohta); raudteetaristu (raudtee ja kiirraudtee) ehitamist (2020. ja 2019. aasta riigipõhised soovitused raudteetaristu kohta) ning selliste taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvate programmide tugevdamist, millega toetatakse investeeringuid hoonete, eelkõige eluhoonete energiatõhususse (riiklik taaste- ja vastupidavuskava; 2023. ja 2022. aasta riigipõhised soovitused hoonete energiatõhususe kohta). Seoses selle ühise prioriteediga on Portugal lisanud ka maksu- ja sotsiaalkindlustusasutuste, registrite ja notarite vahelise andmesidumise suurendamise, mille eesmärk on täita 2024., 2023. ja 2022. aasta riigipõhiseid soovitusi maksu- ja sotsiaalkaitsesüsteemide tõhususe kohta.

(28) Seoses sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime ühise prioriteediga, sealhulgas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, sisaldab kava riikliku miinimumpalga suurendamist (2020. ja 2019. aasta riigipõhised soovitused tööturu ja sotsiaalkaitse kohta) ning meedet, millega tagatakse üldine ja tasuta juurdepääs lapsehoiule ja eelkoolile (2020. ja 2019. aasta riigipõhised soovitused sotsiaalkaitse tõhususe ja piisavuse kohta); tööturupoliitikaga seotud meetmeid, sealhulgas taaste- ja vastupidavuskavas sisalduvaid oskuste täiendamise ja ümberõppe programme (2020. ja 2019. aasta riigipõhised soovitused oskuste ja hariduse kohta); investeerimisliini loomist idufirmade ja riskikapitali jaoks hübriidkapitaliinvesteeringute fondi loomise kaudu (2020. aasta riigipõhine soovitus innovatsiooni kohta); maksejõuetuskorra reformi, et kiirendada menetlemist ja kohtuotsuste tegemist, mis sisaldub ka taaste- ja vastupidavuskavas (2019. aasta riigipõhine soovitus maksejõuetus- ja sissenõudmismenetluste tõhususe suurendamise kohta); avaliku teenindamise kohustusega ja riikliku hüvitisega seotud äriühingute aruandluse reformi (2019.

([10]) Vt komisjoni arvamus Portugali eelarvekava kohta, 26.11.2024, C(2024) 9063 final.

aasta riigipõhine soovitus riigiettevõtete kohta); riikliku tervishoiuteenistuse mitmeaastast investeerimiskava ning kehalise aktiivsuse ja spordi kava (2020. aasta riigipõhine soovitus tervishoiu kohta); ning äriühingute restruktureerimise ja ühinemisega seotud maksustamiskorra lihtsustamist (2024. aasta riigipõhine soovitus maksusüsteemi tõhususe parandamise kohta).

(29) Seoses energiajulgeoleku ühise prioriteediga sisaldab kava reformi taastuvenergiaprojektide litsentsimise lihtsustamiseks (taastuvenergiaprojektide litsentsimise missioonistruktuur – EMER 2030), mis on samuti taaste- ja vastupidavuskava REPowerEU peatüki osa (2023. ja 2022. aasta riigipõhised soovitused taastuvenergia kasutuselevõtu lubade andmise lihtsustamise ja digitaliseerimise kohta); meetmeid energiavõrkude integreerituma, koordineerituma ja tõhusama planeerimise tagamiseks ning riiklikku strateegiat kriitilise tähtsusega ja strateegiliste toorainete tundmaõppimiseks, kindlakstegemiseks ja säästvaks kasutamiseks.

(30) Seoses kaitsevõime ühise prioriteediga sisaldab kava kaitsetööstuse suutlikkuse tugevdamist, suurendades investeeringuid varustuse uuendamisse, materjalidesse ja sõjaliste rajatiste moderniseerimisse, ning kaitsevaldkonna konkreetsete riigihangete menetluste läbivaatamist.

(31) Kavas antakse teavet ka kooskõla ja asjakohasel juhul täiendavuse kohta ühtekuuluvuspoliitika fondide ning Portugali taaste- ja vastupidavuskavaga. Portugal on lisanud seoseid reformide ja investeeringute vahel seoses riiklike strateegiliste probleemide, taaste- ja vastupidavuskava ning partnerluslepinguga, sealhulgas sidudes, kui see on asjakohane, olulised ühtekuuluvuspoliitika programmid, taaste- ja vastupidavuskava meetmed ja Euroopa sotsiaalõiguste samba.

(32) Kavaga püütakse aidata rahuldada Portugali avaliku sektori investeerimisvajadused seoses ELi ühiste prioriteetidega. Õiglase rohe- ja digipöörde ühise prioriteedi puhul on Portugal määratlenud vajaduse ühendatud taristuvõrgu kava järele, et parandada veekasutuse tõhusust, taastamis- ja looduskaitsemeetmed, vajaduse riikliku metsapakti ja täiendavate vastupanuvõime suurendamise meetmete järele rannikualadel, et kohaneda kliimamuutuste mõjuga, ning vajaduse investeerida digitaliseerimisse ja tehnilisse innovatsiooni. Sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime ühise prioriteedi puhul on Portugal määratlenud vajaduse meetmete järele, millega rohkem toetada perevägivalla ja inimkaubanduse ohvreid. Energiajulgeoleku tagamiseks peab Portugal vajalikuks jätkata jõupingutusi energiaallikate kogumi mitmekesistamiseks ja fossiilkütusesõltuvuse vähendamiseks ning geoloogiliste ressursside ja kriitilise tähtsusega toorainete paremaks majandamiseks. Kaitsevõime tugevdamiseks on Portugal teinud kindlaks rahastamis- ja investeerimispuudujäägid sõjajõududes ning vajaduse suurendada sõjaväelise karjääri atraktiivsust.

Komisjoni hinnangu kokkuvõte

(33) Üldiselt on komisjon seisukohal, et Portugali kava vastab määruse (EL) 2024/1263 nõuetele.

NÕUKOGU ÜLDINE JÄRELDUS

(34) Nõukogu tervitab Portugali keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning leiab, et selle täielik rakendamine aitaks tagada riigi rahanduse usaldusväärsuse ja toetada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu.

(35) Nõukogu võtab teadmiseks kavale antud komisjoni hinnangu. Nõukogu kutsub siiski komisjoni üles esitama oma hinnangu tulevaste kavade kohta eri dokumendis eraldiseisvalt komisjoni soovitustest nõukogu soovituste kohta.

(36) Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu kavas esitatud netokulude kava ja peamiste makromajanduslike eelduste kohta, sealhulgas seoses komisjoni varasemate suunistega, ning kava netokulude kava mõju valitsemissektori eelarvepuudujäägile ja võlale. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu, et kuigi makromajanduslikud ja eelarve-eeldused erinevad mõnel juhul komisjoni eeldustest, sealhulgas ajakohastatud makromajanduslike ja eelarveandmete arvessevõtmiseks, on need üldiselt nõuetekohaselt põhjendatud ja nende aluseks on usaldusväärsed majanduslikud argumendid. Nõukogu võtab teadmiseks kava laiaulatusliku eelarvestrateegia ja väljavaateid ähvardavad riskid, mis võivad mõjutada makromajandusliku stsenaariumi ja selle aluseks olevate eelduste realiseerumist ning kava netokulude kava järgimist. Eelkõige võtab nõukogu teadmiseks, et kava kohaselt on taaste- ja vastupidavusrahastu laenudest rahastatavate projektidega seotud kulusid välja arvates kava kehtivusajal tehtav eelarvekohandus lineaarne. Nõukogu väljendab heameelt selle üle, et enne kava esitamist suheldi riiklikul tasandil asjaomaste sidusrühmadega. Nõukogu märgib samuti, et geopoliitilised riskid võivad avaldada survet kaitsekulutustele.

(37) Nõukogu eeldab, et Portugal on valmis oma eelarvestrateegiat vajaduse korral kohandama, et tagada netokulude kava järgimine. Nõukogu on otsustanud tähelepanelikult jälgida majanduse ja eelarve arengut, sealhulgas suundumusi, mis on aluseks kava stsenaariumile.

(38) Nõukogu leiab, et enne eelarvejärelevalve järgmist vooru on vaja täiendavaid arutelusid jõudmaks ühisele arusaamisele sellest, milline on netokulude kumulatiivsete kasvumäärade iga-aastase järelevalvega seotud mõju.

(39) Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni kirjelduse reformide ning investeerimisvajaduste ja -kavatsuste kohta, millega lahendada Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme, ning rõhutab, kui oluline on tagada selliste reformide ja investeeringute elluviimine. Nõukogu hindab komisjoni esitatud aruannete põhjal selliseid reforme ja investeeringuid ning jälgib nende rakendamist Euroopa poolaasta raames.

(40) Nõukogu jääb ootama Portugali iga-aastaseid eduaruandeid, mis sisaldavad eelkõige teavet nõukogu kehtestatud netokulude kava rakendamisel tehtud edusammude kohta ning laiemate reformide ja investeeringute elluviimise kohta Euroopa poolaasta raames.

(41) Nõukogu peaks kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 17 Portugalile soovitama kavas esitatud netokulude kava,

SOOVITAB Portugalil teha järgmist:

1. Tagada, et netokulude kasv ei ületa käesoleva soovituse I lisas kehtestatud maksimummäärasid.

Brüssel, 21. jaanuar 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

A. DOMAŃSKI

I LISA

Netokulude maksimaalsed kasvumäärad
(nominaalsed aastased ja kumulatiivsed kasvumäärad)

Portugal

Aasta		2025	2026	2027	2028
Kasvumäär (%)	Aastane	5,0	5,1	1,2	3,3
	Kumulatiivne (*)	17,4	23,4	24,8	28,9

(*) Kumulatiivsed kasvumäärad arvutatakse võrdluses baasaastaga 2023. Kumulatiivseid kasvumäärasid kasutatakse kontrollikontol, et teha iga-aastast järelkontrolli nõuete täitmise üle.